

Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili

Převod materiálu
Tomáš Trusina
Pořadí v lekci
34

Téma

Vzkříšený nás potkává jako příběh a my mu smíme věřit.

Cíl

- Děti poznají, že díky Vzkříšenému Kristu není v církvi zavěeno (i když se to tak nám a uedníkům mže zdát)
 - Děti si uvědomí, že víra neroste ze zkušeností, které lze ověřit vlastními smysly, ale jako odpověď na oslovení.
 - Děti přijdou na to, že víra těch, kdo uvěřili pozdějších dobách, není o nic méně hodnotná.
-

Pro učitele

Biblický text: J 20,19–29

Výkladové poznámky

Dveře uzamčené pro „strach židovský“ — překlady obvykle navádějí myslet na strach z „nepřátel“, z vnějšího ohrožení. Jan ovšem požívá s těmito dobře obeznámenými se starozákonními motivy, v tomto příběhu s vizemi proroka Ezechiele. Ez 44,1–2; 46,1–2.12 popisuje příkaz uzamknout provždy bránu chrámu, kudy vešla Hospodinova sláva, ta má být otevřena jen pro „kněze, který přináší dobrovolnou oběť“. Motiv uzamčených dveří a v souvislosti s bázní (spíše než strachem z nepřátel) pak odkazují na přesvědčení, že sláva Hospodinova jednou přišla a už neprobíhá — kdežto Jan vyznává, že sláva, jakožto závažnost Hospodinovy přítomnosti, přichází se Vzkříšeným Pánem. Překvapuje jindy než o šabatu, vzbuzuje radost, zmocňuje se služeb ve světě a zasahuje i ty, kteří „u toho“ napoprvé nebyli.

Motiv víry, která vidí dveře Božího díla a Boží přítomnosti jako zavěené, využíváme pak k vylišení úvodního uednického přesvědčení, že je potřeba to „zabalit“, „zavěít krám“, protože od Krista se už něčeho nedokážeme.

Příchod Vzkříšeného uzamčenými dveřmi — jakožto zjevení slávy Hospodinovy — dobře koresponduje s velekněžskou modlitbou (J 17, 1. 5. 24) a zaslíbením pokoje (J 14,27–28). Přitom z jeho úst zní v podobě pozdravu dobře známého z praxe prvotěesanských obcí. Tím je příběh ukotven v současnosti posluchačů evangelia.

Ukázal jim ruce a bok — v bibli prvních křesťanů, tedy SZ, je „ukázání“ spojeno s Hospodinovými záměry, se směřem, který on sám zvolil pro cestu svého díla v tomto světě. (Srv. Mojžíšovu prosbu v Ex 33,18 „Ukaž mi svou slávu“ a její ohlas v Dt 5,24 nebo žalmistovu prosbu Ž 85,8.) Podle Jana je sláva, a tedy závažnost Kristova příběhu, neoddlitelně spojena s jeho utrpením kříže. Tudy vede opravdu závažná cesta Božího díla, závažná i pro uedníky.

Radost u?edník? po Velikonocích vyv?rá z toho, že se napl?ují Ježíšova zaslíbení (viz jen J 16,20.22: „...zármutek máte nyní, ale op?t uz?ím vás, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší žádný neodejme od vás.“)

Jako mne poslal Otec, já posílám vás — viz velekn?žská modlitba J 17 (zvl. vv. 3.8.18.21.23.25). Poslání, které p?íjal Syn, te? p?edává jako smysluplnou cestu u?edník?m. Zárove? je posílá jako ten, kdo slíbil poslat Ducha Ut?šitele (J 14,26; 16,7), a tak se jich zastávat b?hem jejich poslání.

Dar Ducha (v 22., dosl. **zadul na n?**) je vyjád?en op?t odkazem na Ezechiele 37 (srvn. též Gn 2,7; 1Kr 17,20). Duch od Vzk?íšeného Pána je duchem nad?je i navzdory naprosté beznad?ji a zkušenosti, že Boží ?i Kristovo dílo je „poh?beno“. P?ichází jako závan nového, Kristem darovaného života.

Sledujme, co v tom oddílu ?iní Ježíš: Vešel — a postavil se doprost?ed — pozdravil — ukázal/zjevil závažnost svého utrpení — poslal u?edníky do sv?ta — zadul a obdaroval je Duchem svatým — položil d? raz na zv?st o odpušt?ní h?ích?.

Duch Svatý vane sm?rem, kterým posílá Vzk?íšený — z minulosti do p?ítomnosti a dál do budoucnosti. Tak osvobozuje od lp?ní na p?edstavitelném, známém a zab?haném — a vlévá svobodu i odvahu, která se vydá do budoucnosti neznámé a neprošlapané.

Osmý den — je to den, který p?esahuje rytmus 6+1. V židovstvu je to den ob?ízky a ve sv?tle ustanovení Gn 17 m?žeme ?íci: „Osmý den je den, který obvyklý b?h ?asu p?ekonává. Osmého dne se oby?ejný život prom?uje v život s Bohem.“ (Nico ter Linden, Povídá se podle Tóry, kap. 18) Tohle má osmého dne prožít Tomáš.

Tomášovy námitky „dokud neuvidím...neuv?ím“ odrážejí situaci t?ch, kdo ke zv?sti o Ježíši p?icházejí po Velikonocích a po prvních u?ednících, a cítí se ochuzeni o to, že u toho nebyli. Jim p?íb?h otvírá perspektivu „blahoslavenství t?ch, kdo nevid?li“. Zárove? se Tomáš v Janov? p?íb?hu o Ježíši už prezentoval jako oddaný vyznava?, hotový jít s Ježíšem na smrt (J 11,16), který pak p?ed Velikonocemi cest? trpícího p?estává rozum?t (*Nevíme, kam jdeš* 14,5). Te? má Tomáš poznat, že nejdeme za Ježíšem, abychom spolu s ním zem?eli, ale abychom vposledu potkali sílu blízkosti Vzk?íšeného Pána.

Blahoslavenství u Jana souvisí s posláním (J 13,16–17). Poslal jsem vás — abyste v?ili — a v?íce, m?li život v jeho jménu. D?v?ra následovník? vyr?stá z d?v?ry v poselství p?edávaného velikono?ního p?íb?hu.

Úskali

Tomáš není úpln? prototypem skeptika, který nev?í ni?emu, na? si nesáhne. Spíše je typem zapáleného v?íciho, který má o cest? svého Mistra a Pána pevn? danou p?edstavu, a je tím zmaten?jší, ?ím mén? ta cesta odpovídá jeho p?edstavám. Nicmén? s d?tmi onoho motivu „sáhnout si“ m?žeme využít, i když se na p?íb?h spíše nabalil s b?hem ?asu, než že by byl jeho nejhlubším d?razem.

P?íb?h obsahuje více témat. Nesnažte se ho za každou cenu probrat celý, spíše dop?edu promyslete, které témata jsou pro d?ti ve vaší skupin? d?ležitá: pocit, že pro Kristovo dílo je už u nás ve sboru „zav?eno“? Touha nahmatat? P?ílišné soust?ed?ni na Kristovo utrpení a málo radosti a nad?je z jeho vzk?íšení? P?íliš pochybností, nebo naopak pohrdání pochybujícími?

Pro d?ti

P?edškoláci

Rozhovor otevírá téma Dnes zavřeno. Jako odpověď užijte vyprávění pro mladší školní věk, ale pouze kratší verzi — body I., II., IV. Značka „...“ znamená, že máme svůj výklad přerušit, a dát prostor dít.

Už jste někdy narazili na nápis DNES ZAVŘENO? „...“

A kde to bylo? „...“

(Můžete dít napovídat:)

Kde bývá zavřeno? Těbas na zámku — nebo v obchodě — nebo v restauraci.

A co to znamená, že je zavřeno na zámku? „...“

A co to znamená, že mají zavřeno v obchodě nebo v hospodě? „...“

A teď si představte, že by se ta cedule DNES ZAVŘENO, objevila dnes na kostele (na modlitebně, nedělně)! Co by to znamenalo?

Nechte dít přemýšlet, vykládat nápady, napište je nebo rychle namalujte nebo si aspoň pro sebe poznamenejte a pak je v dalším vyprávění můžete využít.

Můžete také využít dveře — kostela, modlitebny či místnosti, kde se scházíte. Povšit na ně a pak sundat ceduli Zavřeno a v závěru vyprávění jimi společně vyjít ven.

Pomůcky: Cedule s nápisem DNES ZAVŘENO!

Mladší školní děti

Obě motivace otevírají téma, které se řeší až v druhé polovině příběhu. Pokud je příběh pro vaši skupinu příliš dlouhý, můžete vyprávět podle bodů I, II, V–VII.

A. Motivace „janovská“, aneb Jan mluví s pochybujícími

Děti, které chodily poslouchat Janovo vyprávění o Ježíši, s sebou jednou přivedly kamaráda Tomáše.

Chvilí poslouchal, jak jim Jan vypráví o Ježíši, a pak se ozval:

„Tobě se to povídá, Jane, ty sis určitě mohl na Ježíše sáhnout! Přesvědčit se...“

A po mně byste chtěli — abych věřil jen vašemu vyprávění? Jak mám poznat, že to nejsou jen nějaké povídačky pomatených lidí!

Kdepak! Já, já si chci na toho vašeho živého Mistra a Pána sáhnout! Přesvědčit se, že je to doopravdy on! A nejlépe, kdybych se dotkl rovnou jeho ran, stop po hřebech kříže a po kopí, kterým mu probodli bok!“

Jan se na něj vůbec nezlobil. Právě naopak. S úsměvem se na něj podíval a pozval ho: „Víš co, přijď za týden. Nachystám pro tebe příběh, třeba se ti otevrou oči, a nebo něco jiného.“

B. Motivace — „poznáváme po hmatu“

Zavažte jednomu či vícero dětem ze skupiny oči a nechejte je po hmatu poznávat ostatní. Pak chvíli mluvíte o tom, jestli se jim vybavily nějaké charakteristické rysy (chlupatý svetr, náušnice, brýle atd.) Anebo můžete nachystat různé předměty, různé na omak, a požádat je, aby je identifikují.

Hmat je důležitý, a můžeme se s jeho pomocí o mnohém přesvědčit. Lze se ale hmatem přesvědčit o přítomnosti Ježíše? Zrakem? Řím? Tohle trápí nás, ale trápilo to i posluchače Janova evangelia, a on pro ně o tom sepsal příběh.

I. Učedníci si myslí, prvního dne po šabatě přece musí být pro Ježíše zavěeno

Když skončily velikonoční svátky, seděli Ježíšovi učedníci spolu v jednom domě v Jeruzalémě a říkali si:

„Tak, teď se už určitě od Ježíše něčeho nedočkáme. Ukřižovali ho, umlčeli — a my jsme zůstali sami. Ode dneška je pro Ježíšovo dílo ZAVĚENO. Když jsme sledovali, jak pomáhá nemocným, bylo to skvělé. Když nám vyprávěl o Božím království, byla to síla. Ale teď je po všem. Skončila Ježíšova sezóna. Nezbývá než na naše dveře vyvěsit ceduli DNES ZAVĚENO. A tenhle nápis už tam bude viset pořád.“

(Můžete ceduli pověsit na dveře.)

Tohle si učedníci opravdu mysleli. Tenhle nápis pověsili — a zamkli dveře.

II. Pozdravení pokoje

Ale pak se najednou stala zvláštní věc: I když bylo zavěeno — najednou stál uprostřed nich Ježíš.

Víte, podle něčeho jej poznali? „...“

Ani podle šatů, ani podle obličeje ani barvy vlasů. Poznali ho podle POZDRAVU. Řekl jim „POKOJ VÁM“ — a podle pozdravu najednou věděli, náš Pán je s námi.

Neopustil nás. Nemluví. Není mrtev. I když trpěl, i když ho přibili na kříž, i když ho probodli, aby se ujistili, že je opravdu mrtev — přece je s námi. A jejich úzkost, strach a smutek byly najednou pryč. Měli srdce plné radosti.

III. Jak je teď s námi?

Přítom bylo jasné — Ježíš s námi není tak, jak býval. Je s námi jinak. Potkali jsme ho jako když Mojžíš neeká potkal Hospodina u hořícího keře, nebo jako když Ezechiel v babylonském zajetí uslyšel: „Probuť svým dechem kosti suché...“

A to, co se dělo potom, bylo jak opsané právě z příběhu o Ezechielovi:

Vzkříšený Pán na ně zadul a řekl jim: „Teď s vámi bude Duch svatý. Ten duch, co dával slova prorokům, ten duch, o kterého prosíte v písničce, Duchu svatý, nás svou mocí v lásce proměňuj. Nezanech nás bez pomoci, daruj pokoj svým.“

IV. Oslovení

A pak je Ježíš oslovil: „Mysleli jste si, že teď nezbývá než vyvěsit ceduli DNES ZAVĚENO? Právě naopak! Vy teď, milí učedníci, ty zavěené dveře otevřete a půjdete mezi lidi, jako když jsem mezi lidi chodil já! Ponesete jim příběhy o mně, a budete zvat k víře. A kdo to uslyší, tomu to pomůže stejně, jako když jsem lidem vyprávěl příběhy a pomáhal jim z jejich těžkostí já.“

A kdosi se pak hned zvedl, a honem běžel sundat tu ceduli DNES ZAVĚENO. Protože věděli — když je s námi Vzkříšený Pán — není pro jeho dílo v žádném případě zavěeno — naopak — je otevřeno. Jedeme dál.

V. U?edníci vypráv?jí Tomášovi

První, komu to u?edníci všechno vy?ídili, byl jeden z nich — Tomáš. Nebyl s nimi, když Vzk?íšený p?ekvapiv? p?išel. „To ti bylo zvláštní,“ vypráv?li mu, „p?išel, i když jsme m?li ZAV?ENO. A jaký nám dal úkol! Poj?, a p?ipoj se, Tomáši!“

Ale Tomášova odpov?? zn?la t?m nadšeným u?edník?m jak studená sprcha:

Vám se to povídá! Vy jste si ur?it? mohli na Ježíše šáhnout! P?esv?dit se pohledem, hmatem, sluchem. A po mn? byste cht?li, abych v??il jen vašemu vypráv?ní? Kdepak! Já se chci p?esv?dit, že je to doopravdy on! Já se chci dotknout stop po h?ebech k?íže a po kopí, kterým mu probodli bok!“

VI. O týden pozd?ji

U?edníky Tomášova reakce tak uzemnila, že si ?íkali, kdoví, jestli ten Tomáš nemá pravdu! ?ekali do dalšího sedmého dne. A když sedmého dne Ježíš nep?išel, vyv?sili osmého dne zas tu ceduli DNES ZAV?ENO.

A p?esto Vzk?íšený Pán najednou stál zase uprost?ed nich. Najednou byl s nimi. A zas — nepoznali ho podle o?í, vlas?, ?i šat? — ale podle pozdravu. Jak zn?l? „...“ — POKOJ VÁM!

VII. Nabídka pro Tomáše

A pak se obrátil na Tomáše: „Tak ty si myslíš, že k ví?e je pot?eba sáhnout si na m?? No tak se podívej na moje probodené ruce! No tak si na ty rány sáhni! Vlož sv?j prst do rány v mém boku!“

A Tomášovi v té chvíli došlo, jaká to od n?j byla hloupost. A za?al se hrozn? styd?t. Skoro ho popadly závrat?, když mu došlo, jaký to požadoval nesmysl... A místo, co by si sáhl, za?al koktat písni?ku: *Zn?lo to trochu jako Ty jsi hoden ?ehnání a chvály... p?ed tebou se Pane Kriste, král? Králi, dobrovoln? skláníme...*

Vzk?íšený Pán mu na to odpov?dl:

Ty v??íš, protože mne vid?l. Protože jsi prožil extra zvláštní zážitek. Zjevení pro nev??ícího Tomáše. Ale opravdová víra, ta neroste ze zážitk?, z vid?ní, ani z toho, že si na mne sáhneš. A proto já gratuluji každému, kdo odte? uslyší p?íb?hy o mn? — a za?ne v??it — a za?ne vzdávat chválu — a radovat se: BLAHOSLAVENÍ, kte?í nem?li kdovíjaké prožitky, a p?esto uv??ili.“

Starší školní d?ti

Aktivita — foukaná

Nachystejte papírovou dráhu na st?l (cca 2–3 metry dlouhou). Od „startu“ do „cíle“ napište v stejnóm?rném rozmezi slova: Super — hurá — mám št?stí — zmáhá mne únava — mám depku — nemá to cenu — beznad?j — nemám sílu v??it.

Potom ?ekn?te d?tem, a? se snaží dofouknout pingpongový ?i podobný mí?ek co nejdál. Dráha by m?la být tak dlouhá, aby ani nejlepší nedofoukli až do cíle. Každý a? si zapamatuje, kam dofoukl, pop?. m?žete spo?ítat, u kterého stanovišt? mí?ek kon?il nej?ast?ji.

Potom hovo?te o následujících otázkách:

Které p?ekážky jdou nejlíp p?ekonat?

Pro? jsou asi p?ekážky/stanovišt? v tomto po?adí?

Jaké p?ekážky/stanovišt? byste na základ? svých zkušeností doplnili sami?

Na za?átku stupnice nám jdou v?ci dob?e, dávají nám smysl, máme do nich chu?. Na ty nejvzdálen?jší je dechu nejmí?. My svým vlastním dechem sta?íme na „nemá to cenu“, ale nikdo už nep?ekoná „nemám sílu v ??it“.

Dar Božího Ducha je takové „Boží fouknutí“, s kterým p?ekonáme i tu poslední p?ekážku.

Duch v Bibli — rodu ženského — dech, vanutí, proud?ní. P?ichází od Boha.

(M?žete s d?tmi zazpívat písní?ku SV 50 Divné to v?ci dnes, pop?. jen poslední sloku.)

Duch je to co vede ke slovu Božímu, které dává nad?ji. Ze suchých kostí se tak stávají kosti obalené masem.

Pak si p?e?t?te vypráv?ní podle Jana 20,19–29 a vra?te se k papíru s „foukanou“:

Kam byste mezi stanovišti / p?ekážkami na papí?e za?adili za?átek p?íb?hu (kdy se u?edníci zav?eli)?

Kam „dofoukl“ v p?íb?h Ježíš, když dával u?edník?m Ducha?

Jak by na tom byl se svou vírou Tomáš?

Kam až dofoukl Ježíš, když říká „Blahoslavení, kte?í nevid?li a uv??ili?“

Pom?cky: Papír, lehký mí?ek. Pozor! — Sami p?edem dráhu vyzkoušejte. Jste-li zru?ní a máte-li ?as, mohou být jednotlivá „stanovišt?“ na mírn? vyvýšených vlnách.

P?esah

Nám?ty k dalšímu rozhovoru

M?žete rozvést roli pozdravu:

Už vás pot?šilo, když vám n?kdo jen tak ?ekl „ahoj“?

Máte kamarády, které poznáte podle toho, jak zdraví druhé?

Jaké znáte pozdravy?

A jakým slovem se zdravíme v kostele?

Se staršími d?tmi se m?žete bavit o roli pochybností ve ví?e:

Kritizuje Ježíš Tomášovy pochybnosti, nebo n?co jiného?

Kdy m?že pochybnost pomoci, a kdy je naopak pohodlností? (Nap?. když se nám nechce se pro n?co rozhodnout.)

Jeden fará? napsal variaci na Janovo vyjád?ení z úvodu evangelia: „Slovo se stalo t?lem a t?lo se stalo p?íb?hem.“ ?ím má být osloven Tomáš: Ježíšovým t?lem nebo p?íb?hem?

Také se m?žete vrátit k tématu vztahu slyšení a ostatních smysl? (vid?t, nahmatat). K jakým smysl?m byste za?adili následující výroky ?i úryvky:

Mojžíš viděl, jak keř v ohni hořel, ale neshořel. Řekl si: „Zajdu se podívat na ten veliký úkaz“... I zavolal na něho Bůh zprostředku keře: „Mojžíši, Mojžíši!“

„Vtom hlas tichý jemný zašeptal: Jen vstař a pojř“

„(Mojžíš:) Dovol mi spatřit tvou slávu!“ Hospodin odpověděl: „Všechna má dobrota přejde před tebou a vyslovím před tebou jméno Hospodin. Smiluji se však, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.“

(Postupně s dětmi objevujte, že i když lidé chtějí vidět, pro víru a další pokračování příběhu Božích svědků je důležité hlavně slyšet.)

Liturgie

Písně

Pán Bůh je přítomen (EZ 166); *Prosba* (EZ 675); *Divné to věci dnes* (SV 50); *Neskládejte v mocných naději* (SV 215, EZ 632); *Radujte se bratři* (SV 284)

Biblický text k zapamatování

Vzkříšený Pán nás zdraví slovy: „Pokoj vám. Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás.“

Rituál

[Na plakátu](#) společně hledejte obrázek, který symbolizuje dnešní vyprávění.

Zapalte svíčku jako znamení světla, chyťte se kolem dokola za ruce a opakujte a zpívejte refrén „Ty jsi hoden žehnání a chvály, tvoji moc a sílu slavíme. Před tebou se Pane Kriste, Králi králi, dobrovolně skláníme.“ (SV 215, EZ 632)

Na začátku setkání můžete recitovat úvod Janova Prologu (J 1,1): Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl Bůh.

Okénko do bohoslužeb

Můžete se zeptat, zda je ve shromáždění někdo dospělý, kdo ještě nikdy nepochyboval o víře, o Kristu a jeho vzkříšení. A vysvětlit, že se na to ptáme, aby děti věděly, že i dospělí procházejí pochybnostmi — a že je mezi i u vědnic od samého začátku.

Modlitba

Vzkříšený Pane, děkujeme, že i nás potkáváš a my tě můžeme vyznávat. Nezůstal jsi v hrobě, ale jsi živý. Děkujeme za příběh, z něž tě smíme poznat. A děkujeme, že ti nevadí, když ti s Tomášem nevěříme — ale že nás s Tomášem zveš k víře. Máme z toho radost! Amen.

(*Anebo se můžeme „modlit s Tomášem“ — a společně zopakovat slova rituálu.*)

Odkaz na píseň

[Pán Bůh je přítomen, klaníme se jemu](#)

[Přijď jizvě, přijď, Duchu stvořiteli, Duchu smíření](#)

[Divné to věci dnes \(SV50\)](#)

[Neskládejte v mocných naději](#)

[Radujte se, bratři, neboť blízko je Pán](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál pŕece nejdeme sami IV \(s apořtoly, s Janem a celou církví\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Jan 20,19–29](#)